

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

2/2016

Ville Auvinen

27.4.2016

(övers. Göran Heva)

Gud har alla trådar i sin hand

Vi lever i en kaotisk tid, som får konfliktskyllna känslor att stiga upp. Europa står inför en förändring. Våldiga mänskomassor från olika håll av världen är på väg till Europa. Många människor är oroliga för hur den europeiska kulturen och samhällsordningen skall klara sig. Fastän dessa frågor är högaktuella i Mellaneuropa är de aktuella även i Finland. En del människor är rädda för att islam kommer att invadera Europa. Hur är det ställt med oss? Andra människor åter gläder sig över att missionsfältet kommer till oss. Man bekymrar sig över politiska oroligheter och krig i olika delar av världen. Även det kyrkliga livet är omtumlat. Stora grupper skiljer sig från Finlands ev.lut. kyrka. En del skiljer sig på grund av att kyrkans tro och bekännelse inte mera betyder något för dem. Andra skiljer sig just på grund av att kyrkans bekännelse betyder så mycket för dem. Vi lever sannerligen i en besynnerlig tid. Man diskuterar äktenskapet. Är äktenskapet enbart en ensak mellan man och kvinna eller kanske mellan två män eller två kvin-

nor. Riksdagen har fattat sitt beslut som träder ikraft i sinom tid. Nu väntar man på kyrkans reaktion. Många människor är förbryllade och känner ångest inför dessa frågor. Hurudan är denna vår tidsålder egentligen? Varthän leder allt detta? Hur skall det gå för oss?

I Uppenbarelsebokens femte kapitel fick Johannes se följande syn: "Och jag såg i högra handen på honom som satt på tronen en bokrulle med skrift både på insidan och utsidan, förseglad med sju sigill. Och jag såg en väldig ängel som ropade med hög röst: 'Vem är värdig att öppna bokrullen och bryta dess sigill?' Men ingen i himlen eller på jorden eller under jorden kunde öppna bokrullen eller se in i den. Och jag grät bittert över att det inte fanns någon som var värdig att öppna bokrullen eller se in i den. Men en av de äldste sade till mig: 'Gråt inte! Se lejonet av Juda stam, Davids rotskott, har segrat, och han kan öppna bokrullen och bryta dess sju sigill.'" Min tanke är att bokrullen i Guds hand innehåller Guds plan för världens historia. Gud har planerat allt i för-

väg och allt finns skrivet i bokrullen. Men Johannes gråter. Vem kan öppna bokrullen och förverkliga Guds plan? Vad händer om den förblir enbart en plan? Sedan ger man Johannes evangeliet: Gråt inte, Jesus har redan vunnit. Alla ondskans andemakter har störtats. Och därför har Han som sitter på Guds högra sida makten att öppna bokrullens sju sigill och förverkliga Guds plan. Sålunda har allt det förvirrande och skrämmande som sker omkring oss nedtecknats i Guds plan. Vi kanske inte förstår varför Guds plan måste förverkligas genom dylika tidevarv. Men såhär har Gud av någon orsak planerat. När vi läser vidare i Uppenbarelseboken, ser vi hur allt slutar. I änden slutar allt i den nya skapelsen. Alla tårar hos Guds egna skall torkas och paradiset sänker sig ner mitt bland oss, och vi får leva där i evighet. Därför får vi modigt utan rädsla betrakta allt som sker omkring oss med full tillit till Gud som har alla trådar i sin hand. Sista ordet har inte döden ej heller oordningens ande, utan Han som skapat himmel och jord.

Vi lever på tröskeln till reformationens jubileumsår. På samma gång får vi be om en ny reformation för vår tidsålder. Är detta ännu möjligt? Det tvivlar många på. Men hur vore det, om vi som vändas över denna tidsålders oroligheter och avfallet från gudstron, skulle förflyttas 500 år bakåt i tiden i år 1516 och vi skulle få se hur Europa och kyrkan såg ut då? Det är möjligt att vi vore ännu mer rädda och ännu mer hopplösa, än vad vi nu är. Europa var på randen till krig. Turkarna hotade anfälla Europa. De europeiska furstarna krigade om makten och kyrkan var korruperad och glömt Guds vilja och evangeliet var fjättrat av mäns-

koläror. Om vi nu levde den tiden, tror jag att vi vore än mer omtumlade och vi skulle säga att allt kommer att misslyckas. Men Gud kallade en man och utrustade honom. Den lilla början fick upphov till ett alldeles nytt liv, reformationen, som inom några decennier spred sig vida omkring, ända till Finland. För Gud är inget omöjligt.

Evangelium är alltid evangelium om senapskornets ofattbara styrka. Gud gömmer i ett litet och anspråkslöst senapsfrö en väldig kraft; och från fröet växer trädgårdens största träd. Densamme Guden som för 2000 år sedan av ett litet senapsfrö, av den korsfäste Guds son, lät ett väldigt rike växa till. För 500 år sedan genom en enda mänska åstadkom Gud en förnyelse i kyrkan. Gud är densamme igår, idag och i all evighet. Han är alltså densamme även i vår tid. Idag är det många som säger det blir ingenting till, inte en ny reformation, inte heller någon väckelse. Men Gud är densamme igår, idag och i all evighet. Vi får se fram emot Honom och bedja om stora ting och på samma gång komma ihåg att varje även en liten ny livets begynnelse är ett stort under, vilket vi ej får ringakta.

I psalm 309 (f. psalmboken) sjunger vi ”i ditt kors på Golgata, i den har vi vår segerkrans. Endast genom att fästa blicken på korset, blir det vårt segerpris.” I vår tidsålder behövs de människor som modigt och med glatt mod lyfter upp korsfanan, eftersom den är segerfanan. Vi behöver dem som samlar folket omkring den, med full tillförsikt i segrare vandrar med segrare och ser fram emot Guds under.

Barnets rätt

Text och foto: Ville Auvinen

(övers. Stig-Olof Fernström)

Vår gamla Kyrkobibel (1917) översatte Joh 1:12 så här: "Åt alla dem som togo emot honom gav han makt att bliva Guds barn, åt dem som tro på hans namn." Bibel 2000 översätter: "... gav han rätten att bli Guds barn..." och Svenska Folkbibeln (2015) översätter här exakt lika.

Bakgrunden till dessa skillnader i översättning är det grekiska ordet *exousia* som kan betyda båda makt / kraft och rätt. I detta sammanhang torde de nyare översättningarna vara mera träffande. Om barnets rätt skriver Paulus också till församlingen i Rom: "ni har fått en ande som ger söners rätt så att vi kan ropa 'Abba! Fader!'" (Rom 8:15 enl. Bibel 2000). Här använder Paulus ett ord som talar om det adopterade barnets rätt. Ett adopterat barn har samma juridiska rättigheter till en far och till arvet efter far som det biologiska barnet.

Rätten att vara Guds barn grundar sig på att vi tror på Jesus och har fått hans Ande. Omvänt betyder det att vi utan tro på Jesus inte heller har rätt att vara Guds barn. Utan tron på Jesus är Gud endast en helig och nitälskande Gud och en syndare har inte möjlighet att närma sig honom. Vår tid har glömt bort Guds helighet och önskat göra honom till en mild och tolerant fader för hela skapelsen. Men om vi glömmet bort Guds helighet och vrede mot synden blir Jesus bara en kärlekens lärare och en förebild för ett gott liv. Någon försonare behövs inte om det inte

finns något att försona.

Rätten till barnaskap hör samman med bönen Fader vår som Jesus lärde sina lärjungar. Där uppmuntrar Jesus dem att tilltala Gud med ordet "far", på arameiska Abba. Abba var det ord som Jesus kallade sin far (t.ex. i Getsemane, Mark 14:36). Det är egentligen endast han som har rätt att närma sig Gud på det sättet, eftersom han är Guds ende Son. Men nu har han gett samma rätt också åt dem som tror på honom. Därför skriver Paulus till församlingen både i Rom och i Galatien att dessa grekisktalande kristna i sina böner kan använda det arameiska tilltalsordet Abba (Gal 4:6).

För skaran av Jesu lärjungar betydde bönen Fader vår mycket. I den tidens religiösa samfund var de utstötta: publikaner, skökor och övriga syndare. De visste att deras plats var långt från Gud och från hans rike. Men nu ger Jesus just dem rätten att tilltala Gud som Far. De som hade varit avlägsna hade nu fått komma nära, ja rent av in i Guds rike. Som en bakgrund till Fader vår kan man ännu läsa Jer 3:19: Jag (Herren) sade: "Vilken plats skall jag inte låta dig få bland barnen, och vilket

Dopet i Kanyama kyrka, Lusaka, Zambia

ljuvligt land skall jag inte ge dig, den allra härligaste arvedel bland folken.” Och jag sade: ”Då skall ni kalla mig fader och inte mer vända er bort från mig.” Så talar Gud om sina önskedrömmars folk, men Israels folk var inte sådant utan vände sig till andra gudar. Jesu lärjungaskara är nu det Guds önskefolk som kallar Gud med ordet ”Far”, Abba. Åt den skaran vill Gud skänka det härligaste landet, sitt eviga rike.

Också Hebr 10:19 talar om de troendes rätt: ”Bröder, i kraft av Jesu blod kan vi därför frimodigt gå in i det allra heligaste.” (Finska övers. 1992 skriver att ”vi har rätt” att gå in. Den äldre övers. talade om ”tillförsikt”). Där upplever jag nog att den nya finska kanske är mera träffande. Bakgrunden är ju Gamla testamentets stadgande om att endast översteprästen har rätt att en gång om året gå in i templets allra heligaste för att bära fram stora försoningsdagens offer. Nu har den rätten getts åt oss alla eftersom Jesus har offrat sig själv för hela världen. Det allra heligaste var templets innersta rum där Guds närvaro bodde. Men Hebreerbrevet låter förstå att det allra he-

ligaste egentligen finns i himlen där Gud verkligen bor. För Jesu skull har vi nu alltså rätt att komma fram till levande Gud. I ljuset från Uppenbarelseboken förstår vi att det allra heligaste pekar mot vårt eviga hem. När ängeln får i uppdrag att mäta det nya Jerusalem konstateras det om resultatet att staden är lika lång som bred som hög (Upp 21:16). Det nya Jerusalem har alltså formen av en kub liksom det allra heligaste i Jerusalems tempel (1 Kon 6:20). Det nya Jerusalem är det verkliga allra heligaste där Gud bor och där de frälsta får se honom ansikte mot ansikte. Hebreerbrevets konstaterande att vi har rätt att träda in i det allra heligaste betyder alltså djupast sett att vi en gång för Jesu skull blir frälsta till det eviga livet.

PERSONLIGT STI

Taito Heikkilä - STI:s ”allt i allo”

Text och foto: Jukka Ahonen

(Översättning: Tuomas Anttila)

Taito Heikkilä, 33 år, har nyligen blivit färdig teologie magister. Han assisterar STI under tre månader.

Jag håller egentligen inga föreläsningsserier utan är mera än ”allt i allo” på STI. Min huvudsakliga uppgift är arkivering. Jag håller också andakter vid eftermiddagskaffet, beskriver Heikkilä.

Heikkilä är hemma från Lojo och familjen gav honom en kristen värdegrund för det fortsatta livet, men studier i teologi var ingen bekant tanke i tidig ungdom. Genom olika livsskeden började också andliga frågor intressera honom under gymnasietiden. Heikkilä gick i vuxengymnasiet hos Karkku evangeliska folkhögskola, där han även fick ”teologiskt rågröd”. Han tog studenten år 2005 och sökte in till teologiska fakulteten. Han anmälde sig samtidigt till en teologisk prepkurs på Finska Bibelinstitutet i Grankulla.

I samband med prepkursen besökte Heikkilä också STI och började gå där regelbundet efter att ha inlett sina studier i teologi. Där korsade hans många intressen med varandra. Via STI har han blivit bekant med Studentmissionens utåtriktade verksamhet och gatumissionen från Heliga Hjärtats kapell. Studier vid STI i form av föreläsningar och studiekretsar har gett honom andlig föda och redskap

till uppgifter tom t.ex. sommarteolog. Heikkilä har också praktisk erfarenhet av missionsarbetet.

- Via kontakter vid STI slapp jag till Mongoliet åren 2009-10. Jag undervisade missionärsbarn i Suomi-skolan och höll ungdomssamlingar i den lutherska Sain medee-församlingen. Jag fick en realistisk syn på missionsarbetet i praktiken och onödig missionsromantik krackelerade. Erfarenheten sänkte ändå tröskeln att fara till missionsarbetet nån gång i framtiden. Det är kyrkans kärnuppgift och värt hållas fram, berättar han.

Heikkilä är intresserad av att undervisa. Han har hållit bibelstudier bl.a. i Finska Bibelinstitutet och är med på Eero Junkkaalas kurs inom Bibelundervisningsakademien. Akademien finns till för att ge färdigheter för bibelundervisning. Han har också övervägt religionslärarstudier.

- Framtidsplaner skulle jag beskriva med orden, undervisning, mission och Bibeln, sammanfattar Heikkilä.

Tacksamma över Kirsi Sells arbetsinsats

Text: Kirsi Hänninen

Foto: Taito Heikkilä

(Översättning: Tomas Klemets)

På STI avtackades institutets långvariga sekreterare Kirsi Sell med kaffe och tårta och med många deltagare närvarande. På plats fanns studerande, personal och frivilligarbetare. Ett par studerande höll ett tal där Kirsi beskrevs som en varmhjärtad person med vilken det har varit en glädje att samarbeta.

Kirsis glada och spontana uppenbarelse och hennes stora yrkeskompetens har varit en källa till stor tacksamhet för STI och institutets vardagsrutiner har rullat på smärtfritt tack vare hennes egenskaper. Kirsis verksamhetsområde har varit omfattande och innehållit förvaltning, kommunikation, ekonomi och kundbetjäning. Hon har skött sitt uppdrag utomordentligt under 28 års tid. Med tacksamhet över allt detta är det henne väl förunnat att övergå till en mycket välförtjänt pensionärstid.

Med tack för allt,
Forna och nuvarande arbetskamrater

Generalsekreterare Ville Auvinen och Kirsi Sell njuter av kaffet och tårtan

Bibelord som gavs till Kirsi i samband med avskedskaffet:

”Detta är den dag som Herren har gjort, låt oss på den jubla och vara glada!”
(Ps. 118:24)

Jag förtröstar på din nåd, mitt hjärta jublar över din frälsning. Jag vill sjunga till Herrens ära, ty han är god mot mig.”
(Ps. 13:6)

Glada deltagare på avskedskaffet

förkunnar hans liv, undervisning och mysterium.

Infallsvinklarna är enligt dokumentet eniga när det gäller deklarationens kristocentricitet. Budskapet skall koncentreras på Jesu person, hans död på korset, hans uppståndelse och försoningen av synderna.

Samtalet i ERCDOM var färgstarkt och ärligt – och samtidigt visades respekt mot andra. Detta syns speciellt tydligt i fråga om bibeltolkningen. Samtalet om Bibeln uppvisade tydligt olika teologiska betoningar. De evangelikala ansåg att reformationens princip "Skriften allena" är omistlig. Bibeln skall vara den högsta normen i kyrkan. De romersk-katolska betonade å sin sida den roll som kyrkans tradition spelar för bibeltolkningen. Eftersom Bibeln har fötts i kyrkan och genom kyrkan, ska tolkningen av den ske inom kyrkans ramar. Katolikerna kritiserade också de evangelikala för att betona individcentreringen. De evangelikala medgav att kritiken var berättigad, men påpekade att den romersk-katolska kyrkan inte är så enhetlig som man tror. Dessutom betonade de evangelikala klarheten i det bibliska budskapet och dess entydiga tolkning; för evangelikala är det inte nödvändigt med ett speciellt läroämbe. Å andra sidan bekände de evangeli-

kala att det i deras egen rörelse finns ett läroämbe. Den officiella undervisningen i den evangelikala rörelsen styrs av olika trosbekännelser och av förkunnare som åtnjuter offentlig uppskattning. Den viktigaste skillnaden i förhållande till det katolska tänkandet är enligt de evangelikala att värnandet om den kristna läran har anförtrotts hela den världsvida kyrkan, inte bara speciellt biskopar och pastorer.

Förförståelsen av bibeltolkningen var också intressant. I ERCDOM betonade bägge parter att vi ofrånkomligt alltid har en utgångspunkt för tolkningen, i vars ljus vi läser Bibeln. Eftersom ingen kan tolka Bibeln i ett värdevakuum, skall läsaren enligt ERCDOM medvetet välja ett kristet förhållningssätt och en kristen inställning. Endast så kommer den bibliska texten till sin rätt. När det gäller uppkomsten av en kristen förförståelse är det nödvändigt att leva i gemenskap med kyrkans liv. Bägge parter avvisar en tolkning som helt har lösgjort sig från den kristna kyrkan. Både de evangelikala och representanterna för den romersk-katolska kyrkan betonade vikten av att läsa Bibeln. Därför kan man delvis samarbeta i frågor som gäller spridningen och översättningen av Bibeln t.ex. på missionsfälten.

Enligt ERCDOM utgår evangeliet från Guds självuppenbarelse och i dess kärna finns förkunnelsen av Jesus Kristus och av den försoning med Gud som har erbjudits människosläktet. Enligt ERCDOM skall kyrkans roll och uppdrag vara att koncentrera sig på att förkunna detta evangelium. Så är kyrkan förutom mottagare av uppenbarelsen också det samfund som för det vidare. Därför är missionsarbetet kyrkans främsta uppgift.

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLEN

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer publicerar i tur och ordning en andakt i denna spalt.

Gå på HIFK!

Vår förstföddes klasskamrater ses idag på vår gård nästan dagligen. Vanligen spelas där innebandy. Det vinnande laget får plastmedaljer ur leksakskorgen, medan förlorarnas uppgift är att föra bort spelutrustningen till förrådet. Också i barnens gårdsspel har man tydligen infört play-off med direkt upp- eller nedflyttning av lagen. Spelen har blivit tuffare och ordningsövervakaren har måstat ingripa kraftigare vid grövre påhopp. På vår förgård gavs spelförbud för en hel vecka. Förbudet förkortades dock till ett dygn, när övervakaren fick en anmärkning om olämpligt förfarande på barnens spelplan.

Nog skulle det vara ångestskapande om man utifrån egna handlingar och eget fromhetsliv skulle måsta avgöra om Jesus finns mitt ibland oss eller inte. Alltså, om man måste bevisa att man är en kristen genom sin egen syndfrihet eller att man duger inför Gud genom att visa fördragsamhet och kärlek.

Trots konflikter och inbördes problem bland de kristna sade kyrkofadern Tertullianus' samtida (ca 160-200 eKr) om dem: "Se hur de älskar varandra". Också när kärleken inte förhindrar konflikter.

Aposteln Johannes skriver i Bibeln: "Om vi säger att vi inte har synd bedrar vi oss själva och sanningen är inte i oss." Det är riktigt att erkänna att också i min familj och bland mina vänner sker att man pga synden kränker och blir kränkt, sårar och blir sårad. Evangeliets härlighet efter en sådan beklännelse är att fastän vi som kristna på många sätt bryter emot Gud och varandra, så skäms Gud inte för att kalla oss sina. Och fastän vi är mycket känsliga för andras synder mot oss, men blinda för de slag vi själva delar ut, kallar Jesus oss för sina. Vi får kalla oss Guds barn, trots att synden satt djupa spår i våra hjärtan.

Liksom det på spelplan och i familjen uppstår missförstånd, att man talar hårda ord eller handlar själviskt, sker det också i Guds familj, församlingen. För ingen enda av oss försvinner synden, otrevliga attityder, känslökyla eller själviskhet i detta livet. Just därför behöver vi Kristus och församlingen.

Förstår vi detta befriar det oss att se att vår helgelse inte kommer från oss själva utan är Kristi gåva till oss. Det hjälper oss också att förstå det svåra, smärtsamma och problematiska som händer på spelplan, i familjen eller i församlingen.

*Juhana Tarvainen, pastor, Sley
(övers. Ulf Emeleus)*

LÄCKERBIT

Ur STI:s arkiv

Herren Jesus säger: "Älsken I mig, så hållen mina bud". Lärjungarna älskade sin Mästare, ty Han hade först älskat dem. Hans kärlek till oss är det första, är sjelfva grunden; vår kärlek till Honom är det andra och följdén af Hans kärlek till oss. Derfor säger kärlekens apostel Johannes: "Deruti består kärleken, icke det wi hafwa älskat Gud, men det Han hafwer älskat oss och sändt sin Son till en försoning för våra synder" (1 Joh. 4:10)

Johannes Bäck: Den Hellsamma Lärnan. Helsingfors 1892.

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH
Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Anställda
generalsekr. Ville Auvinen (044 045 6778)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Hänninen

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Lauri Vartiainen

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
POL-2014-12845, 29.1.2015–31.12.2016

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print), ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

*Tacka honom i hans gårdar,
lova honom i hans hus.
Prisa honom som oss vårdar,
värmer, lyser med sitt ljus.
Han är nådig, god och blid,
trofast intill evig tid.*

Psalm 287:3